

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)
της 3ης Οκτωβρίου 2006*

Στην υπόθεση C-452/04,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (Γερμανία) με απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 2004, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 27 Οκτωβρίου 2004, στο πλαίσιο της διαδικασίας

Fidium Finanz AG

κατά

Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Β. Σκουρή, Πρόεδρο, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas (εισηγητή) και Κ. Schiemann, προέδρους τμήματος, S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, E. Juhász, Γ. Αρέστη, A. Borg Barthet και Μ. Πεζίτς, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενική εισαγγελέας: C. Stix-Hackl

γραμματέας: B. Fülöp, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 18ης Ιανουαρίου 2006,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Fidium Finanz AG, εκπροσωπούμενη από τους C. Fassbender και A. Eckhard, Rechtsanwälte, καθώς και από τον N. Petersen, Assessor,
- η Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht, εκπροσωπούμενη από τις S. Ihle, S. Deppmeyer και A. Sahavi,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον W.-D. Plessing και την C. Schulze-Bahr,
- η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους Σ. Σπυρόπουλο και Δ. Καλόγηρο και τις Σ. Βώδινα και Ζ. Χατζηπαύλου,
- η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από τον D. O'Hagan, επικουρούμενο από τον M. Collins, SC,

- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενο από τον P. Gentili, avvocato dello Stato,

- η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους L. Fernandes, L. Máximo dos Santos και Â. Seíça Neves,

- η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την K. Wistrand,

- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους H. Støvlbæk και T. Scharf,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 16ης Μαρτίου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 49, 56 και 58 ΕΚ.

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο προσφυγής που άσκησε η Fidium Finanz AG (στο εξής: Fidium Finanz), εταιρία εδρεύουσα στην Ελβετία, κατά αποφάσεως της Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (ομοσπονδιακής υπηρεσίας

ελέγχου των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, στο εξής: Bundesanstalt), με την οποία η εν λόγω υπηρεσία της απαγόρευσε την κατ' επάγγελμα χορήγηση πιστώσεων σε πελάτες εγκατεστημένους στη Γερμανία για τον λόγο ότι δεν έχει λάβει την απαιτούμενη κατά τη γερμανική νομοθεσία άδεια.

Το νομικό πλαίσιο

Το κοινοτικό δίκαιο

- 3 Τα άρθρα 49 έως 55 ΕΚ ρυθμίζουν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών. Το άρθρο 49, πρώτο εδάφιο, ΕΚ απαγορεύει τους περιορισμούς της ελευθερίας αυτής στο εσωτερικό της Κοινότητας ως προς υπηκόους των κρατών μελών που είναι εγκατεστημένοι σε κράτος της Κοινότητας διαφορετικό εκείνου του αποδέκτη της παροχής.
- 4 Τα άρθρα 56 έως 60 ΕΚ αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων. Το άρθρο 56, παράγραφος 1, ΕΚ προβλέπει ότι, στο πλαίσιο των διατάξεων του κεφαλαίου 4 του τίτλου ΙΙΙ της Συνθήκης ΕΚ που επιγράφεται «Κεφάλαια και πληρωμές», απαγορεύεται οποιοσδήποτε περιορισμός των κινήσεων κεφαλαίων μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών.
- 5 Το παράρτημα Ι της οδηγίας 88/361/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 1988, για τη θέση σε εφαρμογή του άρθρου 67 της Συνθήκης [άρθρο το οποίο καταργήθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ] (ΕΕ L 178, σ. 5), το οποίο επιγράφεται «Ονοματολογία των κινήσεων κεφαλαίων που αναφέρονται στο άρθρο 1 της οδηγίας», διευκρινίζει στο εισαγωγικό μέρος του τα ακόλουθα:

«[...]

Οι κινήσεις κεφαλαίων που απαριθμούνται στην παρούσα ονοματολογία νοούνται ότι καλύπτουν:

- το σύνολο των πράξεων που είναι αναγκαίες για την πραγματοποίηση των κινήσεων κεφαλαίων: ολοκλήρωση και εκτέλεση της συναλλαγής και των σχετικών μεταφορών. [...]

[...]

- τις πράξεις επιστροφής των πιστώσεων ή χορηγηθέντων δανείων.

Η παρούσα ονοματολογία δεν περιορίζει την έννοια της κίνησης κεφαλαίων, εξ ου και η ύπαρξη του σημείου XIII — ΣΤ “Άλλες κινήσεις κεφαλαίων: Διάφορα”. Δεν μπορεί λοιπόν να θεωρηθεί ότι περιορίζει το πεδίο εφαρμογής της αρχής της πλήρους ελευθέρωσης των κινήσεων κεφαλαίων όπως διατυπώνεται στο άρθρο 1 της παρούσας οδηγίας.»

⁶ Η ονοματολογία αυτή περιλαμβάνει δεκατρείς διαφορετικές κατηγορίες κινήσεων κεφαλαίων. Στο τμήμα VIII αυτής, που επιγράφεται «Χρηματοδοτικά δάνεια και πιστώσεις», γίνεται μνεία των δανείων και των πιστώσεων που χορηγούνται από μη κατοίκους ημεδαπής σε κατοίκους αυτής.

Η εθνική νομοθεσία

7 Βάσει του άρθρου 1, παράγραφος 1, του νόμου για τον πιστωτικό τομέα (Gesetz über das Kreditwesen), όπως τροποποιήθηκε στις 9 Σεπτεμβρίου 1998 (BGBl. 1998 I, σ. 2776, στο εξής: KWG), ως «πιστωτικά ιδρύματα» νοούνται «επιχειρήσεις οι οποίες διενεργούν τραπεζικές εργασίες κατ' επάγγελμα ή σε τέτοια έκταση που απαιτεί την ύπαρξη οργανωμένης κατά τα εμπορικά πρότυπα επιχειρήσεως» και ως «τραπεζικές εργασίες», μεταξύ άλλων, «η χορήγηση χρηματικών δανείων και πιστώσεων με αποδοχή συναλλαγματικών (πιστωτικές εργασίες)».

8 Το άρθρο 1, παράγραφος 1α, του ίδιου νόμου ορίζει την έννοια των «οργανισμών παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών» ως «επιχειρήσεις που παρέχουν σε τρίτους χρηματοοικονομικές υπηρεσίες κατ' επάγγελμα ή σε τέτοια έκταση που απαιτεί την ύπαρξη οργανωμένης κατά τα εμπορικά πρότυπα επιχειρήσεως».

9 Το άρθρο 32, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του KWG ορίζει τα εξής:

«Όποιος προτίθεται να διενεργήσει τραπεζικές εργασίες ή να παράσχει χρηματοοικονομικές υπηρεσίες στην ημεδαπή κατ' επάγγελμα ή σε τέτοια έκταση που απαιτεί την οργάνωση επιχειρήσεως κατά τα εμπορικά πρότυπα, οφείλει να λάβει τη γραπτή άδεια της Bundesanstalt

[...]»

10 Το άρθρο 33, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, σημείο 6, του KWG προβλέπει ότι η άδεια δεν χορηγείται, μεταξύ άλλων, όταν η κεντρική διοίκηση του ιδρύματος δεν βρίσκεται στην ημεδαπή.

- 11 Το άρθρο 53, παράγραφος 1, του KWG ορίζει ότι, αν μια επιχείρηση εδρεύουσα στην αλλοδαπή διαθέτει στη Γερμανία υποκατάστημα το οποίο διενεργεί τραπεζικές εργασίες ή παρέχει χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, το υποκατάστημα αυτό θεωρείται ως πιστωτικό ίδρυμα ή ως οργανισμός παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.
- 12 Το άρθρο 53b, παράγραφος 1, του KWG θεσπίζει ιδιαίτερο καθεστώς για τα πιστωτικά ιδρύματα που εδρεύουν σε άλλα κράτη μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.
- 13 Σύμφωνα με την από 16 Σεπτεμβρίου 2003 εγκύκλιο της Bundesanstalt, υφίσταται διενέργεια τραπεζικής εργασίας ή παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών «στην ημεδαπή» κατά την έννοια του άρθρου 32 του KWG όταν «ο παρέχων τις υπηρεσίες έχει την έδρα ή τη συνήθη διαμονή του στην αλλοδαπή και στοχεύει συγκεκριμένα στην ημεδαπή αγορά, προσφέροντας επανειλημμένα και κατ' επάγγελμα τραπεζικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες σε επιχειρήσεις και/ή σε πρόσωπα που έχουν την έδρα ή τη συνήθη διαμονή τους στην ημεδαπή».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 14 Η Fidium Finanz είναι εταιρία ελβετικού δικαίου που έχει την έδρα και την κεντρική διοίκησή της στο Saint-Gall (Ελβετία). Χορηγεί σε πελάτες εγκατεστημένους στην αλλοδαπή πιστώσεις ύψους 2 500 ή 3 500 ευρώ, με πραγματικό επιτόκιο 13,94 % κατ' έτος.
- 15 Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε η Fidium Finanz, περίπου το 90 % των πιστώσεων που χορηγεί διατίθενται σε πρόσωπα που διαμένουν στη Γερμανία. Οι εν λόγω πιστώσεις προσφέρονταν καταρχάς σε γερμανούς υπηκόους που κατοικούσαν

στη Γερμανία και πληρούσαν ορισμένες προϋποθέσεις. Κατόπιν, η εταιρία απευθυνόταν σε κοινό αποτελούμενο από εργαζομένους που κατοικούσαν στο εν λόγω κράτος μέλος και πληρούσαν τις εν λόγω προϋποθέσεις. Για τη χορήγηση των πιστώσεων αυτών δεν ζητούνται προηγουμένως πληροφορίες από τη Schufa (γερμανικός οργανισμός παροχής πληροφοριών ως προς την πιστοληπτική ικανότητα).

- 16 Οι εν λόγω πιστώσεις προσφέρονται μέσω ενός διαδικτυακού τόπου, η διαχείριση του οποίου πραγματοποιείται στην Ελβετία. Στον διαδικτυακό αυτόν τόπο οι πελάτες μπορούν να «κατεβάσουν» τα αναγκαία έγγραφα προκειμένου να τα συμπληρώσουν και να τα αποστείλουν ταχυδρομικά στη Fidium Finanz. Οι πιστώσεις αυτές διατίθενται επίσης με τη μεσολάβηση μεσιτών πιστώσεων που ασκούν τη δραστηριότητά τους στη Γερμανία. Σύμφωνα με το αιτούν δικαστήριο, οι μεσίτες αυτοί δεν ενεργούν ως αντιπρόσωποι ούτε ως εντολοδόχοι της Fidium Finanz, αλλά συνάπτουν έναντι προμήθειας συμβάσεις για λογαριασμό της.
- 17 Η Fidium Finanz δεν διαθέτει την άδεια που απαιτείται από το άρθρο 32, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του KWG για τη διενέργεια τραπεζικών εργασιών και την παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στη Γερμανία. Ως προς τη δραστηριότητά της στην Ελβετία, υπόκειται στην ελβετική νομοθεσία περί καταναλωτικών δανείων αλλά, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, η προβλεπόμενη από τη νομοθεσία αυτή απαίτηση λήψεως άδειας δεν ίσχυε, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, ως προς τις ελβετικές επιχειρήσεις που χορηγούν πιστώσεις αποκλειστικά στην αλλοδαπή.
- 18 Η Bundesanstalt, εκτιμώντας ότι η Fidium Finanz διενεργούσε τραπεζικές εργασίες «στην ημεδαπή» κατά την έννοια του άρθρου 32 του KWG, όπως έχει ερμηνευθεί με την εγκύκλιο της 16ης Σεπτεμβρίου 2003, ενημέρωσε την εταιρία αυτή ότι υποχρεούνταν να λάβει άδεια για τη δραστηριότητά της χορηγήσεως πιστώσεων. Εντούτοις, η Fidium Finanz υποστήριξε ότι η δραστηριότητά της δεν προϋπέθετε άδεια της γερμανικής αρχής, καθόσον δεν την ασκεί «στην ημεδαπή» κατά την έννοια του KWG, αλλά μάλλον «με προορισμό» τη Γερμανία.

19 Με απόφαση της 22ας Αυγούστου 2003, η Bundesanstalt απαγόρευσε, μεταξύ άλλων, στη Fidium Finanz να διενεργεί, κατ' επάγγελμα ή σε τέτοια έκταση που απαιτεί την ύπαρξη οργανωμένης κατά τα εμπορικά πρότυπα επιχειρήσεως, πράξεις χορηγήσεως πιστώσεως που συνίστανται σε προσέγγιση συγκεκριμένα πελατών εγκατεστημένων στη Γερμανία. Εκτιμώντας ότι τόσο η ανωτέρω απόφαση όσο και η μεταγενέστερη απόφαση της Bundesanstalt περί επικυρώσεως της συνιστούν περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων κατά την έννοια των άρθρων 56 επ. ΕΚ, η Fidium Finanz προσέφυγε ενώπιον του Verwaltungsgericht Frankfurt am Main.

20 Το Verwaltungsgericht Frankfurt am Main, κρίνοντας ότι η επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης προϋποθέτει ερμηνεία διατάξεων της Συνθήκης, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Μπορεί επιχείρηση, η οποία εδρεύει σε κράτος εκτός της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εν προκειμένω στην Ελβετία, για την κατ' επάγγελμα χορήγηση πιστώσεων σε κατοίκους κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εν προκειμένω της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, να επικαλεστεί έναντι αυτού του κράτους μέλους και έναντι των μέτρων των διοικητικών αρχών του ή των δικαστηρίων [του] τις διατάξεις του άρθρου 56 ΕΚ περί ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων, ή εμπίπτει η προετοιμασία, η χορήγηση και η εκτέλεση τέτοιου είδους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών μόνο στις διατάξεις των άρθρων 49 επ. ΕΚ περί ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών;

2) Μπορεί επιχείρηση που εδρεύει σε κράτος εκτός της Ευρωπαϊκής Ενώσεως να επικαλεστεί τις διατάξεις του άρθρου 56 ΕΚ περί ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων στην περίπτωση που χορηγεί κατ' επάγγελμα ή κυρίως πιστώσεις σε κατοίκους της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, έχει δε την έδρα της σε χώρα στην οποία τόσο για την έναρξη όσο και για την πραγματοποίηση αυτής της επιχειρηματικής δραστηριότητας δεν υποχρεούται ούτε να λάβει προηγούμενη άδεια από κρατική αρχή της χώρας αυτής ούτε υπόκειται στην απαίτηση τρέχουσας εποπτείας της επιχειρηματικής δραστηριότητάς της όπως συμβαίνει κατά

κανόνα με τα πιστωτικά ιδρύματα εντός της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και, ειδικότερα, εντός της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας εν προκειμένω, ή στην περίπτωση αυτή η επίκληση των διατάξεων περί ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων συνιστά κατάχρηση δικαιώματος;

Μπορεί να εξομοιωθεί μια τέτοια επιχείρηση, βάσει του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως ως προς την υποχρέωση λήψεως αδείας, με τα φυσικά πρόσωπα και τις επιχειρήσεις που κατοικούν ή εδρεύουν αντιστοίχως εντός του εκάστοτε κράτους μέλους, μολονότι δεν έχει την έδρα της σε αυτό το κράτος μέλος ούτε διατηρεί κάποιο υποκατάστημα σ' αυτό;

- 3) Παραβιάζει τις διατάξεις του άρθρου 56 ΕΚ περί ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων ρύθμιση σύμφωνα με την οποία η κατ' επάγγελμα χορήγηση πιστώσεων από επιχείρηση που εδρεύει σε κράτος εκτός της Ευρωπαϊκής Ενώσεως σε πρόσωπα που κατοικούν εντός της Ευρωπαϊκής Ενώσεως εξαρτάται από [την] προηγούμενη λήψη αδείας από τις κρατικές αρχές του οικείου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ενώσεως στο οποίο κατοικεί ή εδρεύει ο λήπτης της πιστώσεως;

Ασκει συναφώς επιρροή το αν η άνευ αδείας κατ' επάγγελμα χορήγηση πιστώσεων αποτελεί αξιόποινη πράξη ή απλώς παράβαση τάξεως;

- 4) Δικαιολογεί το άρθρο 58, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΕΚ την αναφερόμενη στο τρίτο ερώτημα απαίτηση περί προηγούμενης λήψεως αδείας ιδίως σε σχέση με

— την προστασία των πιστοληπτών από την ανάληψη συμβατικών και χρηματοπιστωτικών υποχρεώσεων έναντι προσώπων τα οποία δεν έχουν προηγουμένως ελεγχθεί ως προς τη φερεγγυότητά τους,

- την προστασία των προσώπων αυτών από επιχειρήσεις ή φυσικά πρόσωπα που δεν είναι σύννομοι ως προς την τήρηση των λογιστικών τους βιβλίων [και] ως προς τις υποχρεώσεις που υπέχουν βάσει των γενικών διατάξεων να συμβουλεύουν και να ενημερώνουν τους πελάτες τους,
 - την προστασία των προσώπων αυτών από υπερβολικές ή καταχρηστικές διαφημίσεις,
 - τη διασφάλιση επαρκών χρηματοοικονομικών πόρων της επιχειρήσεως που παρέχει πιστώσεις,
 - την προστασία της αγοράς κεφαλαίων από την ανεξέλεγκτη χορήγηση μεγάλων πιστώσεων,
 - την προστασία της αγοράς κεφαλαίων και της κοινωνίας εν γένει από εγκληματικές πράξεις, όπως είναι μεταξύ άλλων η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή η τρομοκρατία;
- 5) Καλύπτει το άρθρο 58, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΕΚ την καθ' εαυτή σύμφωνη με το κοινοτικό δίκαιο απαίτηση περί προηγούμενης λήψεως αδειάς κατά την έννοια του τρίτου ερωτήματος, σύμφωνα με την οποία η χορήγηση αδειάς προϋποθέτει κατ' ανάγκην ότι η επιχείρηση έχει την κεντρική διοίκησή της ή τουλάχιστον κάποιο υποκατάστημά της στο οικείο κράτος μέλος, ιδίως προκειμένου
- να καταστήσει εφικτό τον πραγματικό και αποτελεσματικό έλεγχο, ήτοι συντόμως ή αιφνιδιαστικώς, των επιχειρηματικών συναλλαγών από τα όργανα του οικείου κράτους μέλους,

- να [καταστήσει] απολύτως διαφανείς τις επιχειρηματικές συναλλαγές βάσει των εγγράφων που υπάρχουν ή πρέπει να προσκομιστούν στο κράτος μέλος,
- να υπάρχουν προσωπικώς ευθυνόμενα στελέχη της επιχειρήσεως εντός της επικρατείας του κράτους μέλους,
- να διασφαλίζεται ή τουλάχιστον να διευκολύνεται η εκπλήρωση των χρηματοπιστωτικών απαιτήσεων των πελατών της επιχειρήσεως εντός του κράτους μέλους;»

21 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εκπρόσωπος της Fidium Finanz γνωστοποίησε στο Δικαστήριο ότι τον Μάρτιο του 2005 οι αρμόδιες αρχές του καντονιού Saint-Gall παρέσχον στην εν λόγω εταιρία την άδεια να ασκεί δραστηριότητα χορηγίσεως καταναλωτικών δανείων.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

22 Με την αίτηση που υπέβαλε για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να πληροφορηθεί αν η δραστηριότητα χορηγίσεως πιστώσεων κατ' επάγγελμα συνιστά παροχή υπηρεσιών υπαγόμενη στα άρθρα 49 επ. ΕΚ και/ή αν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 56 επ. ΕΚ που ρυθμίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων. Σε περίπτωση που οι τελευταίες αυτές διατάξεις έχουν εφαρμογή υπό τις περιστάσεις της κύριας δίκης, διερωτάται αν οι εν λόγω διατάξεις απαγορεύουν εθνική ρύθμιση όπως η υπό κρίση στην κύρια δίκη, η οποία εξαρτά από προηγούμενη άδεια την άσκηση της συγκεκριμένης δραστηριότητας στο εθνικό έδαφος εκ μέρους εταιρίας εδρεύουσας σε τρίτο

κράτος και απαγορεύει τη χορήγηση της άδειας αυτής όταν η εν λόγω εταιρία δεν έχει την κεντρική της διοίκηση ή υποκατάστημα στο ανωτέρω έδαφος (στο εξής: επίμαχη ρύθμιση).

- 23 Καταρχάς πρέπει να διευκρινισθεί ότι η επίμαχη ρύθμιση έχει εφαρμογή σε εταιρίες εγκατεστημένες εκτός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου. Τα πιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκαταστημένα σε κράτη μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου υπάγονται, βάσει του άρθρου 53b, παράγραφος 1, του ΚWG, σε ιδιαίτερο καθεστώς, το οποίο δεν αποτελεί αντικείμενο του προδικαστικού ερωτήματος.
- 24 Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 14 και 15 της παρούσας αποφάσεως, η εγκατεστημένη στην Ελβετία Fidium Finanz χορηγεί κατ' επάγγελμα πιστώσεις σε πρόσωπα που διαμένουν στη Γερμανία.
- 25 Σε αντίθεση με το κεφάλαιο της Συνθήκης που αναφέρεται στην ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, το αναφερόμενο στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών κεφάλαιο δεν προβλέπει με καμία διάταξη του την επέκταση των ευνοϊκών ρυθμίσεών του και στους παρέχοντες υπηρεσίες που είναι υπήκοοι τρίτων κρατών και έχουν εγκατασταθεί εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως διαπίστωσε το Δικαστήριο με τη γνωμοδότησή του της 15ης Νοεμβρίου 1994, 1/94 (Συλλογή 1994, σ. I-5267, σκέψη 81), σκοπός του κεφαλαίου αυτού είναι η διασφάλιση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών υπέρ των υπηκόων κρατών μελών. Κατά συνέπεια, τα άρθρα 49 επ. ΕΚ δεν μπορούν να γίνουν αντικείμενο επικλήσεως από εταιρία εγκατεστημένη σε τρίτο κράτος.
- 26 Εξάλλου, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης δεν είχε τεθεί ακόμη σε ισχύ η Συμφωνία για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου (ΕΕ 2002, L 114, σ. 5), η οποία υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 21 Ιουνίου 1999 και έχει ως στόχο, μεταξύ άλλων, να διευκολύνει την παροχή υπηρεσιών στην επικράτεια των συμβαλλομένων μερών.

- 27 Τίθεται κατά συνέπεια το ζήτημα του προσδιορισμού των ορίων και της σχέσεως μεταξύ, αφενός, των διατάξεων της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και, αφετέρου, εκείνων που ρυθμίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων.
- 28 Συναφώς, από το κείμενο των άρθρων 49 και 56 ΕΚ, καθώς και από τη θέση που καταλαμβάνουν σε δύο διαφορετικά κεφάλαια του τίτλου ΙΙΙ της Συνθήκης, προκύπτει ότι, αν και συνδέονται στενά, προορίζονται για τη ρύθμιση διαφορετικών καταστάσεων και το καθένα έχει ξεχωριστό πεδίο εφαρμογής.
- 29 Τούτο επιβεβαιώνεται ιδίως από το άρθρο 51, παράγραφος 2, ΕΚ, το οποίο διακρίνει μεταξύ των τραπεζικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών που συνδέονται με τις κινήσεις κεφαλαίων, αφενός, και της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων, αφετέρου, και το οποίο προβλέπει ότι η ελευθέρωση των ανωτέρω υπηρεσιών πρέπει να πραγματοποιηθεί «σε αρμονία με την ελευθέρωση της κυκλοφορίας των κεφαλαίων».
- 30 Βεβαίως, δεν μπορεί να αποκλεισθεί ότι, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, στις οποίες μια εθνική διάταξη αναφέρεται ταυτοχρόνως στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και στην ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, η διάταξη αυτή μπορεί να παρακωλύσει ταυτοχρόνως την άσκηση και των δύο ελευθεριών.
- 31 Υποστηρίχθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου ότι, υπό τις συνθήκες αυτές και ενόψει της διατυπώσεως του άρθρου 50, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, οι σχετικές με την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών διατάξεις εφαρμόζονται επικουρικώς έναντι εκείνων που ρυθμίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων.
- 32 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Μολονότι ο κατά το άρθρο 50, πρώτο εδάφιο, ΕΚ ορισμός της έννοιας «υπηρεσίες» περιέχει τη διευκρίνιση ότι πρόκειται για παροχές οι οποίες «δεν διέπονται από τις διατάξεις τις σχετικές με την

ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των κεφαλαίων και των προσώπων», εντούτοις η διευκρίνιση αυτή αφορά τον ορισμό της εν λόγω έννοιας χωρίς να δημιουργεί προτεραιότητα μεταξύ της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών και των λοιπών θεμελιωδών ελευθεριών. Πράγματι, η έννοια των «υπηρεσιών» καλύπτει τις παροχές που δεν υπάγονται στις λοιπές ελευθερίες προκειμένου να μην αποκλείεται καμία οικονομική δραστηριότητα από το πεδίο εφαρμογής των θεμελιωδών ελευθεριών.

33 Ούτε από το άρθρο 51, παράγραφος 2, ΕΚ μπορεί να συναχθεί μια τέτοια προτεραιότητα. Η ρύθμιση αυτή απευθύνεται κυρίως στον κοινοτικό νομοθέτη και δικαιολογείται από ενδεχόμενες διαφορές ως προς τον ρυθμό ελευθέρωσης των παροχών υπηρεσιών, αφενός, και των κινήσεων κεφαλαίων, αφετέρου.

34 Εντούτοις, σε περίπτωση που εθνικό μέτρο αφορά ταυτοχρόνως την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, πρέπει να εξετασθεί σε ποιον βαθμό επηρεάζεται η άσκηση των συγκεκριμένων θεμελιωδών ελευθεριών και αν, υπό τις συνθήκες της υποθέσεως της κύριας δίκης, μια εξ αυτών επικρατεί της άλλης (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 25ης Μαρτίου 2004, C-71/02, Karner, Συλλογή 2004, σ. I-3025, σκέψη 47, και της 14ης Οκτωβρίου 2004, C-36/02, Omega, Συλλογή 2004, σ. I-9609, σκέψη 27, και απόφαση του Δικαστηρίου ΕΖΕΣ της 14ης Ιουλίου 2000, E-1/00, State Management Debt Agency/Islandsbanki-FBA, EFTA Court Report 2000-2001, σ. 8, σκέψη 32). Καταρχήν, το Δικαστήριο εξετάζει το επίμαχο μέτρο, από πλευράς μίας μόνον από τις δύο αυτές θεμελιώδεις ελευθερίες, εάν προκύπτει ότι, υπό τις συνθήκες της συγκεκριμένης υποθέσεως, η μια από τις ελευθερίες αυτές είναι εντελώς δευτερεύουσα σε σχέση με την άλλη και μπορεί να συνενωθεί με αυτήν (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 24ης Μαρτίου 1994, C-275/92, Schindler, Συλλογή 1994, σ. I-1039, σκέψη 22, της 22ας Ιανουαρίου 2002, C-390/99, Canal Satélite Digital, Συλλογή 2002, σ. I-607, σκέψη 31, προαναφερθείσες αποφάσεις Karner, σκέψη 46, και Omega, σκέψη 26, και απόφαση της 26ης Μαΐου 2005, C-20/03, Burmanjer κ.λπ., Συλλογή 2005, σ. I-4133, σκέψη 35).

35 Υπό το πρίσμα των ανωτέρω σκέψεων πρέπει να δοθεί απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα.

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 36 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να πληροφορηθεί αν μια εταιρία εγκατεστημένη σε τρίτο κράτος μπορεί, στο πλαίσιο της δραστηριότητάς της χορηγήσεως πιστώσεων κατ' επάγγελμα προς τους κατοίκους κράτους μέλους, να επικαλεστεί την προβλεπόμενη στο άρθρο 56 ΕΚ ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, ή αν η προετοιμασία, η χορήγηση και η εκτέλεση τέτοιου είδους χρηματοοικονομικών υπηρεσιών εμπίπτουν μόνο στις διατάξεις των άρθρων 49 επ. ΕΚ περί ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών.
- 37 Η Bundesanstalt, η Γερμανική και η Ελληνική Κυβέρνηση, η Ιρλανδία, καθώς και η Ιταλική και η Πορτογαλική Κυβέρνηση εκτιμούν ότι η δραστηριότητα χορηγήσεως πιστώσεων κατ' επάγγελμα συνιστά παροχή υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 50, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, και ότι τα άρθρα 56 επ. ΕΚ δεν έχουν εφαρμογή στα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης. Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και η Fidium Finanz υποστηρίζουν ότι η επίμαχη δραστηριότητα υπάγεται στην ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων και ότι η εν λόγω εταιρία μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 56 ΕΚ.
- 38 Πρέπει καταρχάς να καθορισθεί η θεμελιώδης ελευθερία με την οποία συνδέεται η δραστηριότητα χορηγήσεως πιστώσεων κατ' επάγγελμα την οποία ασκεί η Fidium Finanz.
- 39 Κατά πάγια νομολογία, η δραστηριότητα χορηγήσεως πιστώσεων που ασκείται από πιστωτικό ίδρυμα συνιστά υπηρεσία κατά την έννοια του άρθρου 49 ΕΚ (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 14ης Νοεμβρίου 1995, C-484/93, Svensson και Gustavsson, Συλλογή 1995, σ. I-3955, σκέψη 11, και της 9ης Ιουλίου 1997, C-222/95, Parodi, Συλλογή 1997, σ. I-3899, σκέψη 17). Περαιτέρω, η οδηγία 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 2000, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ L 126,

σ. 1), σκοπεί στη ρύθμιση, από την άποψη τόσο της ελευθερίας εγκαταστάσεως όσο και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, μεταξύ άλλων, της δραστηριότητας χορηγήσεως πιστώσεων.

- 40 Μολονότι η Fidium Finanz δεν συνιστά πιστωτικό ίδρυμα κατά την έννοια του κοινοτικού δικαίου στο μέτρο κατά το οποίο η δραστηριότητά της δεν συνίσταται στην αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων από το κοινό, εντούτοις η δραστηριότητά της της χορηγήσεως πιστώσεων κατ' επάγγελμα συνιστά παροχή υπηρεσιών.
- 41 Η έννοια των «κινήσεων κεφαλαίων» δεν ορίζεται από τη Συνθήκη. Εντούτοις, κατά πάγια νομολογία, καθόσον το άρθρο 56 ΕΚ επαναλαμβάνει κατ' ουσίαν το περιεχόμενο του άρθρου 1 της οδηγίας 88/361 και έστω και αν η οδηγία αυτή εκδόθηκε βάσει των άρθρων 69 και 70, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ (τα άρθρα 67 έως 73 της Συνθήκης ΕΟΚ αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 73 Β έως 73 Ζ της Συνθήκης ΕΚ, νυν άρθρα 56 έως 60 ΕΚ), η προσαρτημένη σε αυτήν ονοματολογία των «κινήσεων κεφαλαίων» διατηρεί τον ενδεικτικό χαρακτήρα που είχε όσον αφορά τον ορισμό της έννοιας των «κινήσεων κεφαλαίων» (βλ., υπό την έννοια αυτή, ιδίως αποφάσεις της 16ης Μαρτίου 1999, C-222/97, Trummer και Mayer, Συλλογή 1999, σ. I-1661, σκέψη 21, της 5ης Μαρτίου 2002, C-515/99, C-519/99 έως C-524/99 και C-526/99 έως C-540/99, Reisch κ.λπ., Συλλογή 1999, σ. I-2157, σκέψη 30, και της 23ης Φεβρουαρίου 2006, C-513/03, Van Hilten-van der Heijden, Συλλογή 2006, σ. I-1957, σκέψη 39).
- 42 Τα δάνεια και οι πιστώσεις που χορηγούνται από μη κατοίκους ημεδαπής σε κατοίκους αυτής περιλαμβάνονται στο τμήμα VIII του παραρτήματος I της οδηγίας 88/361, το οποίο τιτλοφορείται «Χρηματοδοτικά δάνεια και πιστώσεις». Σύμφωνα με τις επεξηγηματικές σημειώσεις του παραρτήματος αυτού, στην κατηγορία αυτή ανήκουν, μεταξύ άλλων, οι καταναλωτικές πιστώσεις.

- 43 Κατά συνέπεια, η δραστηριότητα χορηγήσεως πιστώσεων κατ' επάγγελμα υπάγεται, καταρχήν, τόσο στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών κατά την έννοια των άρθρων 49 επ. ΕΚ όσο και στην ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων κατά την έννοια των άρθρων 56 επ. ΕΚ.
- 44 Πρέπει επομένως να εξετασθεί αν και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, σε ποιο μέτρο η επίμαχη ρύθμιση επηρεάζει την άσκηση των δύο αυτών ελευθεριών, υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, και αν είναι ικανή να τις παρακωλύσει.
- 45 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι η επίμαχη ρύθμιση εντάσσεται στη γερμανική νομοθεσία περί ελέγχου των επιχειρήσεων οι οποίες διενεργούν τραπεζικές εργασίες και προσφέρουν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Σκοπός της ρυθμίσεως αυτής είναι να ελέγξει την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και να την επιτρέψει μόνο σε επιχειρήσεις που διασφαλίζουν την κανονική εκτέλεση των εργασιών αυτών. Εφόσον έχει επιτραπεί η πρόσβαση του επιχειρηματία στην εθνική αγορά, έχει γίνει η σχετική προετοιμασία και έχει υπογραφεί η σύμβαση δανείου, εκτελείται η εν λόγω σύμβαση και λαμβάνει χώρα πραγματική μεταβίβαση του ποσού της πιστώσεως προς τον δανειζόμενο.
- 46 Η επίμαχη ρύθμιση έχει ως αποτέλεσμα να παρεμποδίζει την πρόσβαση στη γερμανική χρηματοοικονομική αγορά των επιχειρηματιών που δεν διαθέτουν τα απαιτούμενα από τον KWG προσόντα. Κατά πάγια νομολογία, ως περιορισμοί της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών πρέπει να θεωρούνται όλα τα μέτρα που απαγορεύουν, παρεμποδίζουν ή καθιστούν λιγότερο ελκυστική την άσκηση της ελευθερίας αυτής (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 2002, C-439/99, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2002, σ. I-305, σκέψη 22). Αν η υποχρέωση λήψεως άδειας συνιστά περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, η απαίτηση της υπάρξεως μόνιμης εγκαταστάσεως συνιστά στην πραγματικότητα καθαυτό άρνηση της εν λόγω ελευθερίας. Για να γίνει αποδεκτή μια τέτοια απαίτηση, πρέπει να αποδεικνύεται ότι συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου (βλ., μεταξύ άλλων, προαναφερθείσες αποφάσεις Parodi, σκέψη 31, και Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 30).

- 47 Κατόπιν όσων αναπτύχθηκαν στη σκέψη 25 της παρούσας αποφάσεως, δεν είναι δυνατή η επίκληση των άρθρων 49 επ. ΕΚ από εταιρία εδρεύουσα σε τρίτο κράτος, όπως η Fidium Finanz.
- 48 Όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων κατά την έννοια των άρθρων 56 επ. ΕΚ, είναι πιθανόν η συγκεκριμένη ρύθμιση, καθιστώντας λιγότερο προσιτές στους εγκατεστημένους στη Γερμανία πελάτες τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες που προσφέρονται από εταιρίες εδρεύουσες εκτός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, να έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της συχνότητας χρήσεως των υπηρεσιών αυτών από τους συγκεκριμένους πελάτες και, συνεπακόλουθα, τη μείωση των συνδεόμενων με τις ανωτέρω παροχές υπηρεσιών διασυνοριακών κινήσεων κεφαλαίων. Τούτο όμως συνιστά αναπόδραστη συνέπεια του περιορισμού της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών (βλ., υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσα απόφαση Omega, σκέψη 27, και απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2006, C-196/04, Cadbury Schweppes και Cadbury Schweppes Overseas, Συλλογή 2006, σ. I-7995, σκέψη 33. Βλ. επίσης, κατ' αναλογία, απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1992, C-204/90, Bachmann, Συλλογή 1992, σ. I-249, σκέψη 34).
- 49 Βάσει των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, φαίνεται ότι η πλευρά της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών επικρατεί εκείνης της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων. Ειδικότερα, δεδομένου ότι η επίμαχη ρύθμιση έχει ως αποτέλεσμα να παρακωλύει την πρόσβαση των εγκατεστημένων σε τρίτο κράτος εταιριών στη γερμανική χρηματοοικονομική αγορά, θίγει προπάντων την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών. Επειδή οι περιορισμοί τους οποίους επιφέρει η εν λόγω ρύθμιση στην ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων αποτελούν αναπόδραστη συνέπεια του περιορισμού που επιβλήθηκε στην παροχή υπηρεσιών, παρέλκει η εξέταση της συμβατότητας της ρυθμίσεως με τα άρθρα 56 επ. ΕΚ.

- 50 Κατόπιν των ανωτέρω, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι εθνική ρύθμιση με την οποία, αφενός, κράτος μέλος εξαρτά από προηγούμενη άδεια την άσκηση, στο έδαφός του, της δραστηριότητας χορηγήσεως πιστώσεων κατ' επάγγελμα από εταιρία εδρεύουσα σε τρίτο κράτος, και η οποία, αφετέρου, απαγορεύει τη χορήγηση της άδειας αυτής, μεταξύ άλλων, όταν η εν λόγω εταιρία δεν έχει την κεντρική της διοίκηση ή υποκατάστημα στο ανωτέρω έδαφος, θίγει προπάντων την άσκηση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών κατά την έννοια των άρθρων 49 επ. ΕΚ. Εταιρία εδρεύουσα σε τρίτο κράτος δεν μπορεί να επικαλεστεί τις εν λόγω διατάξεις.
- 51 Ενόψει της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στα λοιπά ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 52 Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο αποφαινεται:

Εθνική ρύθμιση με την οποία, αφενός, κράτος μέλος εξαρτά από προηγούμενη άδεια την άσκηση, στο έδαφός του, της δραστηριότητας χορηγήσεως

πιστώσεων κατ' επάγγελμα από εταιρία εδρεύουσα σε τρίτο κράτος, και η οποία, αφετέρου, απαγορεύει τη χορήγηση της άδειας αυτής, μεταξύ άλλων, όταν η εν λόγω εταιρία δεν έχει την κεντρική της διοίκηση ή υποκατάστημα στο ανωτέρω έδαφος, θίγει προπάντων την άσκηση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών κατά την έννοια των άρθρων 49 επ. ΕΚ. Εταιρία εδρεύουσα σε τρίτο κράτος δεν μπορεί να επικαλεστεί τις εν λόγω διατάξεις.

(υπογράφος)